PARLAMENTNÍ LISTY.cz

Co si běžný občan koupí? Režisér Zdeněk Troška byl v "krámě". A natvrdo PL řekl, co si myslí o současné situaci

23.05.2020

POTRAVINOVÁ SOBĚSTAČNOST A SUVERÉNNÍ STÁT „Proč máme draze dovážet brambory, mrkev, zelí či obilí ze zahraničí, když si můžeme vypěstovat svoje? Proč brambory ze Španělska? Proč mrkev z Itálie? A za jaké ceny? Před třemi týdny jsem se nestačil divit ve volyňském COOPu ceně za žlutou papriku... 172,90 korun! A řeřicha květák za stovku a bakelitová rajčata za dvě stě? Myslíte, že to běžný občan na vesnici či v maloměstě koupí?“ ptá se v našem seriálu o potravinové soběstačnosti režisér Zdeněk Troška.

Eldariel - Czech elves database

Zdeněk Troška

Vy jste znám jako velký obdivovatel českého venkova. Vaše filmy jsou vždy čistou přehlídkou skutečných lidí bez příkras a přetvářky. Vždy zde vládlo rčení o zdravém selském rozumu, zaslouží si váš obdiv český venkov i dnes?

Obdiv asi ne, spíš smutné politování nad tím, kam jsme to až nechali dojít. Ale neviním z toho našeho venkovana, ale ty, kteří na vedoucích místech nahoře rozhodovali proti němu, i když museli vědět, že to, co dělají, je v přímém rozporu se zdravým selským rozumem. Nikdo se nikoho z venkovanů, tedy od obyčejných lidí, léta pracujících v zemědělství, až po odborníky neptal a ti, kteří se proti zhůvěřilým nařízením EU zvedli, nebyli vyslyšeni a byli rychle umlčeni.

Museli jsme přijmout neslýchaná nařízení a rozkazy, které nám jen tak umožňovaly vstup do bájné EU. Lidově řečeno – prostě zlikvidujete to a toto, jinak se do EU nedostanete. My vám to nahradíme z vlastních zdrojů. Nikdo se

proti nim nepostavil, protože tak bylo v Bruselu rozhodnuto, a hotovo. A tak počala neslýchaná devastace našeho zemědělství, nad kterou mnozí lidé z venkova jen kroutili nevěřícně hlavou. Ale nemohli dělat vůbec nic, protože neměli tam nahoře žádné zastání. Prostě nás tehdejší vláda hodila za úplatu přes palubu.

Podívejme se trochu zpátky – po roce 1948 došlo k parcelaci panské či církevní půdy. Představenstvo obce, tedy bohatí sedláci, kteří měli rozhodující slovo, si zabrali nejlepší půdu, tu horší pak nechali chalupníkům a ostatním. A jak si jí vážili, byl to jejich majetek, zdroj obživy, jejich všecko. Pole, louky, každá mez, všechno se hlídalo, zem byla obdělávaná podle bonity, tedy kvality půdy. I z té nejhorší se sklízel aspoň oves, brambory, jetel a další nenáročné plodiny. Byl využit každý kousek země, nic nepřišlo nazmar.

Po kolektivizaci vesnice se přihlíželo na způsob pěstování rostlin podle zavedeného zvyku; nikoho nenapadlo zasít pšenici na kamenitý úhor. Přece jen byli v JZD lidi, kteří tak dál pracovali na svých polích, která z dřívějška dobře znali a věděli, co který kus země vyžaduje a co může dát, která plodina potřebuje dostatečnou vláhu, která se spokojí s půdou chudou na živiny a na sucho. Zkrátka, pracovali stále „na svém“ a stále se svému poli, své louce věnovali.

Zrovna včera jsem stál nad vsí pod lesem a známým, kteří se u mě zastavili, jsem ukazoval širý kraj pod námi. Všechno, co je teď jedna zelená louka, byla dřív obdělaná pole. Všimněte si záběrů pod úvodními a závěrečnými titulky filmu Slunce, seno a pár facek (1988) – celý kraj kolem Hoštic je žlutý obilím.

Dneska se všechna pole proměnila v pastviny. Lidé s povzdechem říkají, tady byla tak úrodná půda a teď se tu pasou krávy. Taková škoda! Aspoň že se pasou krávy, že se louky sečou a suší seno, že to nezaroste lebedou a bodláčím. Ještě horší jsou případy, kdy se na kvalitní půdě bezohledně budují hangáry a velkosklady nejrůznějších průmyslových a jiných obchodních řetězců, továren a vím já čeho všeho.

Venkov má blízko k zemědělcům a těm je věnován náš seriál o potravinové soběstačnosti a suverenitě státu. Jaký vy máte vztah k zemědělství?

Pocházím a celý život žiju na malé jihočeské vsi, v Hoštících u Volyně, které znáte z trilogie Slunce, seno. Vesnice před rokem 1989 měla 77 domů a skoro všichni obyvatelé pracovali v místním JZD. Třeba všechny tři generace. Hoštice v té době měly jeden velký, moderní kravín a dvoje menší ustájení krav, bejčárnu, tři teletníky, dvě slepičárny, velký prasečák, ovčín a stáj pro osm koní. Tedy obživa pro všechny obyvatele.

Všechno se postupně na příkaz EU zničilo, protože se rozhodlo, že se k nám bude dovážet všechno odjinud. Ale už se neříkalo, jaké kvality to zboží bude; koneckonců se dodnes nevyřešil spor kolem dvojí kvality potravin.

Obě babičky a děda pracovali v družstvu a my, coby školáci, jsme chodili na brigády, pomáhali jsme při senách, otavách, při vybírání brambor, sběru mandelinky bramborové atd. Nikomu to nebylo zatěžko, brali jsme to jako samozřejmou povinnost. Poslouchali jsme dospělé, jak se baví o tom, co se na jaké pole zaselo; nás děti hlavně zajímalo, kde bude hrách, mák, mrkev, okrouhlice, zelí, naše největší pochoutky. Prostě jsme v zemědělství žili, měli jsme na starost kuřata, housata, kůzlata, která jsme pásli za humny a znali jsme tak celý rok prací v hospodaření na vsi.

Myslíte si, že stát by měl být potravinově soběstačný? To znamená, že většina potravin u nás spotřebovaných by měla být i vypěstovaná našimi zemědělci?

Rozhodně! Byli jsme zemědělskou velmocí, naprosto soběstačnou a navíc jsme ještě spoustu úrody vyváželi. Ať to bylo v rostlinné či živočišné výrobě. Každý řekne – proč máme draze dovážet brambory, mrkev, zelí či obilí ze zahraničí, když si můžeme vypěstovat svoje? Proč brambory ze Španělska? Proč mrkev z Itálie? A za jaké ceny? Před třemi týdny jsem se nestačil divit ve volyňském COOPu ceně za žlutou papriku... 172,90 korun! A dneska

Eldariel - Czech elves database

květák za stovku a bakelitová rajčata za dvě stě? Myslíte, že to běžný občan na vesnici či v maloměstě koupí? Lidi se bez toho obejdou.

Potěšil mě obrovský zájem lidí o pěstování zeleniny doma na zahrádkách. Vypěstují si svá rajčata, okurky, papriky, brambory, celer a další zeleninu, a budou navíc spokojení, jak jsou šikovní, jak se jim to povedlo. Ano, jsme naprosto soběstační a měli bychom se vrátit ke svému pěstování. Nikde tu neuvidíte pole brambor, cukrovky, máku... jen řepka a kukuřice. Jeden zemědělec mi řekl – proč budu pěstovat řepu, za kterou dostanu 1,40 korun, když za stejné množství řepky dostanu 4,30 korun?

Je možné naučit české spotřebitele nakupovat hlavně české zemědělské produkty?

Ano, to je jedna z cest, jak EU ukázat, že ještě máme svůj rozum a své rozhodování. A obrovské množství šikovných lidí, kteří se umějí ohánět na polích, v dílnách, v továrnách.

Za nepřípustné a přímo urážlivé považuji jejich vyhrožování. Myslím, že diplomatika a korektnost není všude namístě. Být já tam tím někým nahoře, řekl bych paní von der Leyen and spol. něco upřímně od plic, co by si na rámeček nedala. Ale jestliže si český občan uvědomí, že tím, že bude kupovat naše české výrobky, pomůže tak pomalu, ale jistě postavit na nohy naše zemědělství a vlastní soběstačnost... Proto vítám farmářské trhy, kde se přece jen rozbíhá spolupráce pěstitel – spotřebitel. Jen tak dál, a víc a houšť!

Na venkově i dneska platí, že každá rodina je „potravinově soběstačná“? Bylo tomu tak i u vás doma?

Bylo, a je pořád. Můj bratr s manželkou pěstují běžnou zeleninu, bez chemie, tedy BIO, jak se dneska říká. Nemusíme mít k obědu čápa s mákem a k večeři steaky a bramboráky, je spousta dobrých českých, obyčejných, lidových jídel, na kterých si pochutnáme stejně tak, možná i víc. Skvělé sousedské vztahy fungují i v tomto, od toho souseda dostanete med, tady brambory, cibuli, česnek, od nás si vezmou rebarboru, okurky nebo cokoliv jiného, všichni jsou za všechno vděční, a tak spolu žijeme v pohodě.

O zemědělcích se začíná dnes znovu mluvit v souvislosti s koronavirovou krizí, kdy se zhroutil světový trh a nebylo možné koupit ochranné prostředky. Co když se podobná situace bude opakovat i na světových trzích s potravinami? Co pak budeme jíst? Pomůže venkov městům?

Na něco takového jako je koronavirus nebyl nikdo ve světě připravený. Teď se už státy poučily, a pokud by se akce nedej bože opakovala, myslím, že už budou v mnohém připravenější, budou donuceni spolupracovat na normální lidské bázi. Protože všichni budeme pod stejnou hrozbou a nic jiného, než vzájemná výpomoc nám nezůstane. A pokud zbytečná a brzdící byrokracie, sídlící převážně ve městech, bude svými nařízeními zemědělce blokovat a brzdit jejich snahu a práci, pak se zemědělci naštvou a město ať si políbí co chce.

Zemědělci trpí již od devadesátých let podivuhodnými rozhodnutími českých politiků, kdy lobbing převažoval nad zájmy lidí. Tehdy se právě začalo zdůrazňovat, že nemusíme všechno mít z domácí produkce, a že to, co si sami nevyrobíme, koupíme jinde. Dnes hlavně důsledností Agrární komory ČR, která tvrdě prosazuje zájmy českých zemědělců, se začíná blýskat na lepší časy. Nemělo by v tom ale větší roli hrát přímo Ministerstvo zemědělství?

Pokud si vzpomínám, nikdo ze zemědělců neříkal, že co si nevyrobíme, koupíme jinde. Ano, fíky, pomeranče, ananasy, citrony – ale ne brambory, obilí, maso, mléko, sýry… to všechno jsme uměli a umíme stále. Jen někomu to

Eldariel - Czech elves database

vadilo, někdo potřeboval dostat východní země na kolena, aby pak mohl jimi manipulovat podle svého, přikazovat, zakazovat, vyhrožovat.

Kdo jiný, než vláda a Ministerstvo zemědělství by měly bouchnout do stolu a říct – tak dost, to už stačilo. Už si nenecháme hloupě nařizovat, nejsme blbí, abychom nevěděli, co máme, a co nemáme dělat. A dělat to, co umíme od svých předků, a nedělat to, co nám není vlastní. Ananasy každý den jíst nemusím, ale chleba a brambory ano. Ale když stojí kilo (španělských) brambor čtyřikrát víc než kilo banánů, pak je někde sakra chyba!

Neobohatíte svoji úspěšnou filmografii o nějaký nový film z českého venkova?

Uvidíme, jak se celá situace vyvrbí. Možná, že se příští rok s něčím novým a hlavně veselým ukážu. Kolega se tu směje – prý třeba Slunce, seno, korona...

Materiál je publikován pod patronací prezidenta Agrární komory ČR Ing. Zdeňka Jandejska, CSc.

Eldariel - Czech elves database